

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

NUTARIMAS

DĖL TEO LT, AB VEIKSMŲ ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO 9 STRAIPSNIO REIKALAVIMAMS TYRIMO NUTRAUKIMO

2011 m. birželio 2 d. Nr. 1S – 101

Vilnius

Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba (toliau – Konkurencijos taryba) 2011 m. birželio 2 d. tvarkomajame posėdyje išnagrinėjo klausimą dėl TEO LT, AB veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo (toliau – Konkurencijos įstatymas) 9 straipsnio reikalavimams tyrimo nutraukimo.

Konkurencijos taryba n u s t a t ė:

Konkurencijos taryba tyrimą dėl TEO LT, AB (toliau – ir TEO) veiksmų atitikties konkurencijos įstatymo 9 straipsnio reikalavimams pradėjo 2009 m. spalio 15 d. nutarimu Nr. 1S – 163. Tyrimas pradėtas UAB „Lietuvos kabelinės televizijos asociacijos“ (toliau – LKTA) skundo pagrindu, kuriame pateikta informacija leido įtarti, kad TEO LT užima dominuojančią padėtį ryšių kabelių kanalų (toliau – ir RKK) nuomos rinkoje ir šia padėtimi piktnaudžiauja. Tyrimo terminas pratęstas Konkurencijos tarybos nutarimais: 2010 m. kovo 10 d. Nr. 1S – 39, 2010 m. birželio 14 d. Nr. 1S – 107, 2010 m. rugsėjo 9 d. Nr. 1S – 164. Tyrimas baigtas 2010 m. lapkričio 11 d., atnaujintas 2011 m. gegužės 5 d.

LKTA skunde nurodė, kad TEO istoriškai valdo didžiąją dalį RKK infrastruktūros Lietuvoje. Šie RKK naudojami ūkio subjektams teikiant televizijos ir radijo programų retransliavimo, interneto ryšio ir kitas elektroninių ryšių paslaugas, t.y. į RKK įveriami kabeliai, kuriais vartotojams teikiamos elektroninių ryšių paslaugos¹. TEO yra pagrindinis RKK nuomotojas tokių elektroninių ryšių paslaugų teikėjams. LKTA teigimu, atsižvelgiant į TEO valdomą RKK infrastruktūros apimtį (t.y. mažmeninių paslaugų (elektroninių ryšių paslaugų) teikėjai faktiškai neturi jokios kitos alternatyvios RKK infrastruktūros), ji yra vienintelė RKK nuomos paslaugos teikėja. Užimdama dominuojančią padėtį RKK nuomos rinkoje, TEO gali daryti lemiamą įtaką teikiant RKK infrastruktūros nuomos paslaugas kitiems rinkos dalyviams. LKTA skunde nurodė, kad TEO atsisakė išnuomoti UAB "Telerena" kai kurias prašytas RKK atkarpas Šiaulių mieste. Be to, nesuteikė prieigos prie RKK UAB „Viginta“, vėlavo pateikti projektavimo sąlygas UAB „Balticum TV“, o UAB „Kabelinių ryšių tinklai“ išnuomojo nekokybišką RKK.

Ryšių kabelių kanalas – tai tam tikro vidinio skersmens vamzdis, nutiestas tarp dviejų šulinių arba tarp šulinio ir statinio ar kitų susijusių įrenginių (kolektorių, šachtų, rūšių, skirstomųjų spintų, stulpelių ir kt.). Šis vamzdis yra skirtas ryšių kabeliams įverti ir (arba) išverti bei jiems apsaugoti. Ryšių kabelių kanalai, su visais juos jungiančiais šuliniais sudaro RKK infrastruktūrą. Tose vietose, kuriose yra išvystyta RKK infrastruktūra, tiesiant ryšių kabelius nereikia atlikti papildomų žemės kasimo darbų, kadangi šie ryšių kabeliai gali būti įveriami į

---

¹ Elektroninių ryšių paslaugomis laikomos tokios paslaugos, kaip televizijos programų retransliavimas, interneto ryšio teikimas, fiksuoto telefono ryšio teikimas ir pan.

paklotus RKK. Pagrindiniai erdvės RKK nuomininkai – elektroninių ryšių paslaugų teikėjai², savo paslaugas galutiniams vartotojams teikiantys elektroninių ryšių kabeliais (kaip minėta, šie ryšių kabeliai veriami į išnuomotus RKK). Atkreiptinas dėmesys, kad elektroninių ryšių paslaugas galima teikti pasirenkant skirtingą technologinį sprendimą: palydovus, antžemines antenas, ryšių kabelius. Kiekvienas iš šių paslaugos teikimo būdų pasižymi tuo, kad paslaugai teikti yra reikalinga skirtinga technologinė įranga bei skirtingos veiklą prižiūrinčių institucijų licencijos, taip pat technologinis sprendimas pasirenkamas pagal tai, kokioje teritorijoje (plotas, reljefas, gyventojų skaičius ir t.t.) paslaugų teikėjas veikia. Taigi, erdvės RKK nuomos paslauga aktuali ne visiems elektroninių ryšių paslaugų teikėjams, o tik tiems, kurie specializuojasi elektroninių ryšių paslaugų teikimu ryšių kabeliais. Šių elektroninių ryšių paslaugų teikėjų visa techninė įranga yra būtent tokia, kad jie savo paslaugas gali teikti tik ryšių kabeliais (t.y. negali naudotis antžeminėmis antenomis, palydovais), todėl RKK jiems yra niekuo nepakeičiami, t.y. jei jie negalės įverti ryšių kabelių į RKK, negalės vykdyti savo veiklos.

Santykius tarp RKK valdytojo ir RKK nuomininko reglamentuoja Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymas³ (toliau – Elektroninių ryšių įstatymas), Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – RRT) direktoriaus 2005 m. birželio 10 d. įsakymu Nr. 1V-562 patvirtintos Elektroninių ryšių infrastruktūros įrengimo ir naudojimo taisyklės⁴ (toliau – Taisyklės), kurios be kita ko reglamentuoja RKK tiesimo, eksploatavimo, nuomos sąlygas ir pan., bei elektroninių ryšių paslaugų teikimo sutartis. Pasirašęs sutartį dėl RKK nuomos, elektroninių ryšių paslaugų teikėjas įgyja teisę įverti savo ryšių kabelį į RKK. Taigi, RKK nuomininkas iš RKK valdytojo nuomojasi ne patį kanalą, o vietą (erdvę), reikalingą kabeliui įverti jame. Tad erdvės RKK nuomos kaina priklauso nuo pageidaujamo įverti kabelio (kuo didesnio skersmens kabelį norima įverti, tuo didesnė nuomos kaina). Pvz. šiuo metu TEO LT LKTA nariams yra nustatę nuomos kainą pagal vidutinį šių narių įvertiamų ryšių kabelių skersmenį. Pažymėtina, kad pagal Taisyklių 356 punktą RRT nagrinėja ginčus tarp elektroninių ryšių infrastruktūros valdytojų ir elektroninių ryšių infrastruktūros naudotojų dėl bendro elektroninių ryšių infrastruktūros naudojimo.

Tyrimo metu nustatyta, kad TEO atsisakė išnuomoti didžiąją dalį UAB "Telerena" 2009 m. kovo 19 d. užsakyme T-72 nurodytų RKK atkarpų. 2009 m. gegužės 25 d. UAB "Telerena" kreipėsi į RRT su prašymu išnagrinėti, ar TEO pagrįstai atsisakė išnuomoti UAB "Telerena" prašomus elektroninių ryšių infrastruktūros objektus. RRT, atlikusi tyrimą ir atsižvelgusi į TEO ir UAB "Telerena" pateiktus argumentus, RRT direktoriaus 2009 m. rugsėjo 2 d. įsakymu patvirtino Ginčų tarp ūkio subjektų, teikiančių elektroninių ryšių tinklus ir (ar) paslaugas komisijos (toliau – Komisijos) 2009 m. rugpjūčio 14 d. sprendimą, kuriuo buvo nustatyta, kad TEO nesilaikė Taisyklėse nustatytų reikalavimų, todėl nepagrįstai atsisakė išnuomoti 85 minėtose projektavimo sąlygose išvardintus RKK infrastruktūros objektus. Atlikusi tyrimą Komisija konstatavo, kad TEO atsisakė išnuomoti 11 RKK atkarpų, tokį sprendimą motyvuodama vietos nebuvimu naujiems kabeliams RKK. Komisijos nuomone, atsižvelgiant į tai, kad TEO nepateikė įrodymų, patvirtinančių, kad atitinkamose UAB "Telerena" prašomuose RKK atkarpose nėra galimybės pakeisti senų ir nenaudojamų kabelių taip, kad atsirastų pakankamai vietos pakloti UAB "Telerena" kabelius arba elektroninių ryšių infrastruktūros naudotojas nesutinka jų pakeisti, konstatuotina, kad TEO nepagrįstai atsisakė išnuomoti šias RKK atkarpas. Taip pat Komisija konstatavo, kad TEO atsisakydama išnuomoti 74 RKK atkarpas, atsisakymo priežastimi įvardindama „12 mėn. TEO reikmėms“ (t.y. 12 mėnesių laikotarpyje tose RKK atkarpose TEO planuoja vykdyti savo kabelių tiesimo ar keitimo darbus) vadovavosi nepatvirtintais plėtos projektais ir nesilaikė Taisyklių 328.2.3 punkto reikalavimų, todėl laikytina, kad TEO nepagrįstai atsisakė išnuomoti šias 74 RKK atkarpas bendram naudojimui. Komisija įpareigojo TEO išnuomoti tas RKK atkarpas, dėl kurių tarp TEO ir UAB

² Elektroninių ryšių paslaugomis laikomos tokios paslaugos, kaip televizijos programų retransliavimas, interneto ryšio teikimas, fiksuoto telefono ryšio teikimas ir pan.

³ Žin., 2004, Nr. 69-2382

⁴ Žin., 2005, Nr. 76-2786.

„Telerena“ buvo kilęs ginčas. Pažymėtina, kad šis sprendimas priimtas dėl tų pačių RKK atkarpu, dėl kurių į Konkurencijos tarybą kreipėsi LKTA, teigdama, jog TEO piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi.

Konkurencijos taryba k o n s t a t u o j a:

Konkurencijos įstatymo 9 straipsnis draudžia piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi atitinkamoje rinkoje atliekant visokius veiksmus, kurie riboja ar gali riboti konkurenciją, nepagrįstai varžo kitų ūkio subjektų galimybes veikti rinkoje arba pažeidžia vartotojų interesus. Konkurencijos įstatymo 9 straipsnyje išvardintas draudžiamų piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi veiksmų sąrašas yra pavyzdinis, tačiau nebaigtinis. Todėl bet kurie kiti dominuojančio ūkio subjekto veiksmai, kuriais ribojama konkurencija, nepagrįstai varžomos kitų ūkio subjektų galimybės veikti rinkoje ar pažeidžiami vartotojų interesai, gali būti pripažinti piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi ir taip pažeisti Konkurencijos įstatymo 9 straipsnį. Viena iš piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi formų – atsisakymas leisti pasinaudoti esminiais ištekliais. Esminiai ištekliai yra suprantami kaip ištekliai arba infrastruktūra, be kurios ūkio subjektai neturi galimybės teikti paslaugų savo klientams (pavyzdžiui, 1993 m. gruodžio 21 d. Europos Komisijos sprendimas byloje Nr. 94/119/EC Port of Rodby, OL, 1994 L 055, p. 52.). Bet koks atsisakymas suteikti priėjimą prie reikalingos infrastruktūros ar kitoks konkurentų veiklos ribojimas turi būti pagrįstas objektyviomis priežastimis ir tik tokiu atveju esminius išteklius valdančio ūkio subjekto veiksmai nėra laikomi konkurencijos taisyklių pažeidimu.

Kaip matyti iš tyrimo metu nustatytų aplinkybių, naudojimosi RKK infrastruktūra sąlygos reglamentuojamos Elektroninių ryšių įstatymu bei Taisyklėmis. Šiuos teisės aktus taikyti yra kompetentinga RRT. Pažymėtina, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) 2010 m. lapkričio 10 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A-858-1309/2010 konstatavo, jog sprendžiant klausimą, ar elektroninių ryšių sektoriuje susiklosčiusių konkrečių teisinių santykių atžvilgiu yra pagrindas taikyti Konkurencijos įstatymą, ir atitinkamai, ar Konkurencijos taryba turi pareigą pradėti tyrimą, pastaroji institucija privalo įvertinti, ar specialus teisinis reglamentavimas pašalina bet kokią konkurencinės veiklos galimybę ir ar jis užtikrina Konkurencijos įstatymo laikymąsi. Iš LVAT sprendimo darytina išvada, kad vertinant, ar konkrečių susiklosčiusių faktinių teisinių santykių atžvilgiu yra pagrindas taikyti Konkurencijos įstatymą, turi būti atsižvelgta į tai, ar apskritai, ir, jei taip, tai kokių priemonių Elektroninių ryšių įstatymo pagrindu konkrečioje atitinkamoje rinkoje ėmėsi RRT. Lygiagretus ir Elektroninių ryšių įstatymo, ir Konkurencijos įstatymo taikymas tiems patiems faktiniams teisiniams santykiams būtų nesuderinamas su šių įstatymų tikslais ir juose įtvirtinto reguliavimo prigimtimi.

Atsižvelgus į šias LVAT sprendime padarytas išvadas, nagrinėjamu atveju taip pat būtina įvertinti, ar tyrimo metu nagrinėtos faktinės aplinkybės, susijusios su TEO ir UAB „Telerena“ santykiais dėl atsisakymo išnuomoti RKK, gali būti tiriamos Konkurencijos įstatymo pagrindu, t. y., ar:

- 1) Elektroninių ryšių įstatymas numato kokias nors priemones RRT;
- 2) tokios priemonės yra skirtos veiksmingos konkurencijos užtikrinimui;
- 3) RRT yra įgyvendinusi savo kompetenciją, jei taip – koku būdu;
- 4) toks specialus reglamentavimas pašalina bet kokią konkurencinės veiklos galimybę ir užtikrina Konkurencijos įstatymo laikymąsi.

Įvertinus tyrimo metu nustatytas aplinkybes, konstatuotina, kad pagrindinis specialus teisės aktas, reglamentuojantis RKK naudojimą yra Elektroninių ryšių įstatymas, kurio 39 straipsnyje yra nurodyta, kad, jeigu viešųjų ryšių tinklų teikėjas negali įgyvendinti teisės įrengti reikalingą elektroninių ryšių infrastruktūrą arba jei tokios teisės įgyvendinimo išlaidos yra neproporcingai didelės, RRT gali pareikalauti, kad bet kuris elektroninių ryšių tinklų teikėjas ar kitas asmuo, valdantis tinkamą infrastruktūrą, nediskriminaciniais pagrindais leistų bendrai naudotis esama elektroninių ryšių infrastruktūra ar įrengti elektroninių ryšių infrastruktūrą, kai

tai yra ekonomiškai tikslinga ir nereikia papildomų esminių darbų. Pagal šio įstatymo 37 straipsnį elektroninių ryšių infrastruktūros bendrąjį naudojimą taip pat reglamentuoja atitinkamos RRT Taisyklės.

Atsižvelgus į šias Elektroninių ryšių įstatymo nuostatas, darytina išvada, kad šis įstatymas suteikia RRT elektroninių ryšių infrastruktūrą, įskaitant ir RKK, teikiančių ūkio subjektų reguliavimo priemones – RRT gali nustatyti RKK bendrojo naudojimo tvarką, be to, RRT gali pareikalauti leisti bendrai naudotis atitinkama infrastruktūra. Be to, atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad RRT įgyvendindama šią savo kompetenciją Taisyklių 328 punkte įtvirtino, kad elektroninių ryšių infrastruktūros valdytojas negali atsisakyti sudaryti su elektroninių ryšių infrastruktūros naudotoju Sutartį, jei yra tenkinamos Taisyklėse nurodytos sąlygos. Pagal Taisyklių 331 punktą RRT Ginčų komisija nagrinėja ginčus tarp ūkio subjektų dėl bendro infrastruktūros naudojimo, įskaitant ir prašymus pareikalauti leisti bendrai naudotis atitinkama infrastruktūra. Taigi, RRT Ginčų komisija gali įpareigoti leisti bendrai naudotis RKK, o vadovaujantis Elektroninių ryšių įstatymo 74 straipsnio už tokio įpareigojimo ar kitų infrastruktūros išteklių naudojimo sąlygų nesilaikymą ūkio subjektui gali būti skiriamos ekonominės sankcijos.

Pastebėtina, kad, kaip matyti iš RRT Ginčų komisijos 2009 m. rugpjūčio 14 d. sprendimo, leidimas bendrai naudotis (išsinuomoti) RKK yra susijęs ir su ūkio subjektų, teikiant elektroninių ryšių paslaugas, konkurencijos efektyviai naudojant esamus infrastruktūros išteklius užtikrinimu, o TEO, atsisakiusi išnuomoti esamus RKK UAB „Telerena“, apribojo vartotojų galimybes pasirinkti kitą paslaugų teikėją bei įgijo konkurencinį pranašumą. Atsižvelgus į tai, bei į bendrus Elektroninių ryšių įstatymo tikslus ir RRT funkcijas, darytina išvada, kad aukščiau nurodytos bendrojo elektroninių ryšių infrastruktūros (įskaitant ir RKK) naudojimo reguliavimo priemonės yra skirtos *inter alia* ir veiksmingos konkurencijos užtikrinimui.

Vertinant, ar RRT yra įgyvendinusi jai Elektroninių ryšių įstatymo numatyta kompetenciją RKK reguliavimo užtikrinant veiksmingą konkurenciją, paminėtina, kad RRT Taisyklėse įvardino baigtinį sąrašą atvejų, kada yra galimas atsisakymas leisti bendrai naudotis infrastruktūra, įskaitant RKK. Taigi, RRT iš esmės jau yra tiesiogiai suregulavusi santykius tarp infrastruktūros valdytojų ir naudotojų. Kita vertus, paminėtina ir tai, kad RRT Ginčų komisija taip pat yra išnaginėjusi ginčą tarp UAB „Telerena“ ir TEO dėl leidimo naudotis RKK ir įpareigojo TEO sudaryti su UAB „Telerena“ atitinkamą sutartį dėl atskirų RKK nuomos. Pabrėžtina, kad RRT nagrinėjo atsisakymą sudaryti nuomos sutartį dėl tų pačių RKK, kurie buvo nagrinėjami Konkurencijos tarybos tyrimo metu.

Nagrinėjant, ar šios specialios reguliavimo priemonės ir įgyvendinta RRT kompetencija infrastruktūros išteklių (šiuo atveju – RKK) bendrojo naudojimo srityje pašalina konkurencinės veiklos galimybę ir užtikrina Konkurencijos įstatymo laikymąsi, pastebėtina, kad tyrimo metu nagrinėti TEO veiksmai gali lemti konkurencijos ribojimą, esant tokioms sąlygoms, kai atitinkamus veiksmus atlieka ūkio subjektas, užimantis dominuojančią padėtį, yra ribojama konkurencija atitinkamoje rinkoje ir kt. Tačiau įvertinus tai, kad RRT Taisyklėse įtvirtintas įpareigojimas leisti bendrai naudotis infrastruktūros ištekliais, pvz., RKK iš esmės nepriklauso nuo jokių kitų aplinkybių (atsisakymas gali būti pagrįstas tik atskirais ribotais atvejais, nulemtais objektyvių priežasčių), darytina išvada, kad šios sąlygos, nustatančios leidimų naudotis ištekliais sąlygas taip pat užtikrina ir veiksmingą konkurenciją, kiek jai gali daryti įtakos leidimas bendrai naudoti atitinkamą infrastruktūrą. Todėl galima daryti išvadą, kad minėtomis Elektroninių ryšių įstatyme ir Taisyklėse numatytais priemonėmis iš esmės siekiama iš anksto užkirsti kelią tokiems ūkio subjektų veiksams, kuriais būtų padaryti konkurencijos teisės pažeidimai.

Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad tyrimo metu nagrinėtos faktinės aplinkybės, susijusios su TEO ir UAB „Telerena“ santykiais dėl atsisakymo išnuomoti RKK, negali būti tiriamos Konkurencijos įstatymo pagrindu.

Dėl kitų LKTA skunde nurodytų TEO, pažymėtina, kad tyrimo metu nebuvo nustatyta, kad TEO galėjo piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi UAB „Viginta“, UAB „Balticum TV“ ir UAB „Kabelinių ryšių tinklai“ atžvilgiu.

Vadovaudamasi Konkurencijos įstatymo 30 straipsnio 2 dalies 1 punktu,

Konkurencijos taryba n u t a r i a :

Tyrimą dėl TEO LT, AB veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 9 straipsnio reikalavimams nutraukti.

Nutarimas per 20 dienų nuo jo įteikimo dienos ar rezoliucinės dalies paskelbimo leidinio „Valstybės žinios“ priede „Informaciniai pranešimai“ dienos gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

Pirmininkas

Šarūnas Keserauskas